

Predikan på Septuagesima

2017-02-12

i Stockholm

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre Gud och Fader, håll din fattiga, beträngda kristenhet vid makt. Skydda din kyrka, så att hon får behålla ditt evangelium och de heliga sakramenten. Du ser deras anslag, som vill förhindra att ditt ord får förkunnas fritt ibland oss. Övervinn dem och gör deras dårskap om intet. Ge alla församlingar upplysta och trogna lärare. Utrusta dem med kraft, välsigna deras arbete och bevara dem i ett heligt liv. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen. (En bön av Scriver, En liten bönbok, nr 22).

Predikotext (3 årg. Luk. 17:7-10):

Jesus sade: Om någon av er har en tjänare som plöjer eller vallar får, säger han då när tjänaren kommer hem från marken: Kom nu och sätt dig till bords? Säger han inte snarare: Laga något till kvällsmat åt mig, och fäst upp dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker. Sedan kan du själv äta och dricka. Inte tackar han tjänaren för att han gjorde det han fick i uppdrag? På samma sätt ska också ni säga, när ni har gjort allt som ni fått i uppdrag: Vi är odugliga tjänare. Vi har bara gjort vår plikt."

Vi firar idag söndagen septuagesima, som betyder 70 på latin. Det syftar på att det är 70 dagar kvar till påsk, och därmed inleds den s.k. förfastan. Man vet inte säkert hur man har räknat eftersom det egentligen bara är 9 veckor från septuagesima till påskdagen, och $9 \times 7 = 63$. Men antalet söndagar är 10 och om varje söndag räknas med sin efterföljande vecka (då man särskilt tänker på söndagens ämne) blir det $10 \times 7 = 70$.

Söndagen septuagesima har rubriken Guds oförskyllda nåd. (Oförskylld = det vi inte har förtjänat.) Gud har i sin nåd sänt Jesus Kristus som världens frälsare. Det har skett trots att vi alla är syndare. Vi får Guds nåd gratis, för intet, av nåd allena. Därför är det också en stor nåd, att vi som kristna får vara Guds tjänare, vilket vår predikotext handlar om. Vi har inte förtjänat det, men Gud har i sin nåd gett oss detta uppdrag.

Predikan skall därför handla om vad det innebär att vara en Guds tjänare. Jag sammanfattar predikan i tre delar:

1. En jordisk tjänare står under lagen.
2. En jordisk tjänare måste bli omvänd.
2. En Guds tjänare tror evangelium.

1. En jordisk tjänare står under lagen

I dagens predikotext använder Jesus bilden av en jordisk tjänare: en herde som vallar fåren eller en bonde som plöjer jorden.

Om någon av er har en tjänare som plöjer eller vallar får... (v. 7).

Husets herre hade förr i tiden många tjänare. Deras uppgift var att troget utföra det uppdrag de hade fått. Den som vallade fåren måste leva med fåren och blev ofta utsatt för faror. Han måste skydda fåren från de vilda djuren och ta hand om får som var sjuka eller bortsprungna. Och drängen som arbetade i jordbruket måste se till att jorden blev väl plöjd

i rätt tid, att säden såddes, ogräs bekämpades och skörden kom in i ladorna i tid. Det var också ett tungt, ansvarsfullt och ofta mycket besvärligt arbete. Idag finns det fortfarande många människor runtom i världen som arbetar på detta sätt som herdar och jordbrukare.

Men hos oss arbetar de flesta med andra uppgifter. Arbetsgivarna har stora fabriker, kontor eller varuhus. Det moderna samhället har otaliga institutioner och yrken. Men oavsett vilket arbete man har är villkoren liknande dem Jesus nämner. Alla som är anställda är skyldiga att troget sköta sin uppgift, hur svår och besvärlig den än är. Det är hans eller hennes skyldighet. Det gäller också för dem som går i skolan, studerar eller sköter hemarbetet. Alla har vi en kallelse, som vi i grunden har fått av Gud. Vi är som jordiska tjänare ställda under lagen.

Nu pekar Jesus på det självklara faktum att varje arbetare, varje tjänare är skyldig att utföra sin uppgift. Han säger:

Om någon av er har en tjänare som plöjer eller vallar får, säger han då när tjänaren kommer hem från marken: Kom nu och sätt dig till bords? Säger han inte snarare: Laga något till kvällsmat åt mig, och fäst upp dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker. Sedan kan du själv äta och dricka (v. 7-8).

Alla som hörde Jesus förstod detta - tanken att tjänaren skulle sätta sig till bords först och låta husbonden vänta var heltokig! Givetvis måste tjänaren först se till att husbonden fick mat. En tjänare kan inte förvänta sig att sättas före sin herre. I vår tid skulle detta vara som om ett anställt butiksbiträde på kvällen gick hem till butiksföreståndaren och förväntade sig att bli bjuden på mat, eller som om studenten gick hem till universitetets rektor på middag utan att ha blivit bjuden.

Jesus fortsätter:

Inte tackar han tjänaren för att han gjorde det han fick i uppdrag? (v. 9)

En tjänare eller anställd är skyldig att utföra sitt uppdrag oavsett om han får tack för det eller inte. Det är hans eller hennes självklara plikt. Detta hör till själva skapelseordningen. Allting som hör till vår jordiska kallelse kommer från Guds lag och ordning. Barnen skall lyda föräldrarna och lärarna och vi alla ska lyda arbetsgivare och överhet. Det är Guds goda ordning. Men människan gör uppror mot Guds goda ordning. Så lär t.ex. *socialismen* att det inte ska finnas någon överhet. Istället upphöjer man den s.k. "folkviljan" till något som alla måste följa. Därför vill man också avskaffa både altaret, kronan och penningpåsen, symbolerna för Guds makt, överhetens makt och äganderätten. Detta är resultatet av vår tids stora avfall från Gud. Skapelseordningen skall inte längre gälla, och resultatet blir att människan sätts i centrum.

Där inte den naturliga lagen respekteras uppstår oordning och förvirring. Äktenskap och familjer upplöses, ordningen mellan man och kvinna förstörs, barnens respekt för föräldrarna och lärarna är borta och laglösheten ökar. Jesus har förutsagt att detta är ett kännetecken på den yttersta tiden. Han säger:

Eftersom laglösheten ökar kommer kärleken att kallna hos de flesta (Matt. 24:12)

2. En jordisk tjänare måste födas på nytt

Det finns trots all laglöshet ändå många människor som vill vara hederliga och goda och följa den naturliga lagen. De vill ha ordnade samhällen och familjer med hög moral. Detta är utmärkt och vi skall stödja alla sådana goda krafter. Men inför Gud räcker det inte till. Av oss själva är vi inte alls Guds tjänare. Efter syndafallet har alla människor kommit under djävulens välde och makt. Ingen människa vill underordna sig Guds stränga lag, när den predikas med kraft. Lagen kräver ju mycket mer än ett yttre ärbart liv. Lagen kräver att vi älskar Gud av hjärtat och vår nästa som oss själva. Därför är alla människor avfallna syndare. Paulus skriver:

Alla har avfallit, alla är fördärvade. Ingen finns som gör det goda, inte en enda (Rom. 3:12, citat från Ps. 14:3 = Ps. 53:4).

Många menar - även inom kyrkorna - att *alla* människor är Guds barn, men det är fel. Det strider mot Bibelns tydliga lära. Vi är inte längre Guds barn av naturen. Gud har visserligen skapat alla människor som goda och kärleksfulla varelser, och från början levde de första människorna, Adam och Eva, i harmoni med Gud som hans kära barn. Men så kom djävulen i ormens gestalt och lockade dem att äta av den förbjudna frukten. Djävulen ifrågasatte Guds befallning med orden: **Skulle Gud ha sagt?** (1 Mos. 3:1). När människorna lyssnade på djävulen och bröt mot Guds bud kom synden in i världen. Synden var ett förskräckligt uppror på mot Gud, och så har alla människor efter Adam blivit födda med synd, arvsynd. Människan är inte längre Guds tjänare, utan istället djävulens tjänare. Därför säger Jesus:

Ni har djävulen till far och vill följa er fars begär. Han har varit en mördare från början och har aldrig stått på sanningens sida, för det finns ingen sanning i honom. När han talar lögn talar han utifrån sig själv, för han är en lögnare och lögnens fader (Joh. 8:44).

Hur ska då en syndig människa kunna bli en Guds tjänare? Svaret är att den syndiga människan måste **födas på nytt**. En människa kan inte komma in i himmelriket om hon inte blir född på nytt. Hon måste bli en ny skapelse. Hon måste radikalt bryta med synden och vända sig bort från djävulen och allt vad han representerar och i stället vända sig till Gud. Detta kallar Bibeln omvändelse eller pånyttfödelse. Jesus säger:

Den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike (Joh. 3:3).

Detta sade Jesus till fariséen Nikodemus, som kom till Jesus på natten. Nikodemus blev väldigt förvånad. Hur kan det gå till? Inte kan väl en människa bli liten igen och låta sig födas av sin mamma en gång till? Men Jesus talar inte om den jordiska födelsen. Denna födelse kan bara leda till synd och död. Nej, människan måste födas på nytt genom en andlig födelse, då människans inre blir helt och hållet förvandlat. Detta sker genom dopet och tron. Jesus säger:

Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike. Det som är fött av köttet är kött, och det som är fött av Anden är ande (Joh. 3:5f).

Så måste varje människa bli född på nytt genom dopet och tron. Det räcker inte med att någon anstränger sig och gör allt vad hon kan för att leva bättre. Omvändelsen eller pånyttfödelsen måste gå djupare än så. Det måste vara en gåva från Gud, som helt förändrar människans hjärta.

Alla människor är syndare i djävulens tjänst. Den som inte tror på Kristus kan inte vara en Guds tjänare, hur god och vänlig han än verkar. Den som inte har blivit omvänd och pånyttfödd är kvar i djävulens tjänst. Jesus säger:

Den som inte lyder Sonen ska inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom (Joh. 3:36).

Endast den som i sitt hjärta tror på Jesus Kristus som sin frälsare kan vara en Guds tjänare. Till detta kallar oss Gud genom sitt ord och sina sakrament. Gud vill att vi skall vara hans tjänare. Att detta trots synden är möjligt beror på att Jesus har dött för hela mänsklighetens synd. Han säger:

Gud har inte sänt sin Son till världen för att döma världen, utan för att världen ska bli frälst genom honom (Joh. 3:17).

Guds tjänare är alla de som i sitt hjärta tror på Kristus. De har fått sina synder förlättna genom dopet och lever i den kristna församlingen eller kyrkan, där de får lyssna på Guds

rena och klara Gud. Alla dessa människor, var de än befinner sig i världen, är Guds tjänare. De är kallade av Gud själv genom evangelium. Allt detta sker av nåd allena, utan människans förtjänst. Det är som dagens ämne säger: Guds oförskyllda nåd.

3. En Guds tjänare tror evangelium.

Jesus tillämpar nu orden om tjänarna på sina lärjungar:

På samma sätt ska också ni säga, när ni har gjort allt som ni fått i uppdrag: Vi är odugliga tjänare. Vi har bara gjort vår plikt.” (v. 10)

När en människa har kommit till tro på Jesus Kristus har hon blivit född på nytt och fått en nya vilja. Men den gamle Adam finns kvar och kämpar emot anden. Varje kristen lärjunge vet att han i sig själv är en oduglig tjänare. Men han gör ändå sin plikt som en följd av tron och gläder sig över att få gå in i beredda gärningar. När han i sin kallelse gör något gott är detta en frukt av den helige Ande, som bor i människans hjärta. Luther säger att människan är ”simul justus et peccator”, d.v.s. samtidigt både rättfärdig och syndare. I Kristus är vi rättfärdiga genom tron på grund av att han har dött för våra synder. Men i oss själva är vi fortfarande syndare på grund av arvsynnen från Adam. I vår text framhåller Jesus vikten av att en kristen håller fast vid att han eller hon är en ”oduglig tjänare”. En sådan har ingenting att berömma sig av. Allt som sker är endast av Guds nåd. Att en människa blir frälst är helt och hållet Guds förtjänst. Han har utfört hela frälsningsverket. Han ensam har kallat oss genom evangelium och det är han ensam som föder oss på nytt genom dopet och tron. När en kristen gör goda gärningar är detta också helt och hållet Guds verk. Den helige Ande strider mot köttet och dödar den gamla människan dag efter dag. Så är en kristen tjänares uppgift framför allt att hålla fast vid sitt dop i tron på Jesus Kristus. Dopot ger oss kraft att döda och korsfästa den gamla människan medan den nya människan dagligen uppstår i den helige Andes kraft. Så får vi i tron på evangelium med glädje leva i Guds lag och tjäna honom i alla hans bud. Ty buden kan inte längre fördöma oss eftersom vi nu står under nåden. Kristus har fullgjort lagen i vårt ställe och burit straffet för alla våra synder. Därför kan vi med glädje tjäna Honom som vår Herre och Frälsare.

Amen.

Psalmer: 38, 178 (katekes), 299, 300, 302, 196, 192, 188, 86

Liturgisk färg: Violet

Katekesundervisning: Femte budet

Pålysning efter predikan: Kyrkodagar hålls i år 4-6 augusti i Finnåker. Anmälan till kyrkoherden. Program kommer snarast att skickas ut. Kollekt och gåvor till ELKS kan insättas på Plusgiro 70 96 62-1